

ዳኞች፡- መንበረዐሐይ ታደሰ

ሐጎስ ወልዱ

ሒሩት መለሠ

በላቸው አንሺሶ

ሱልጣን አባተማም

አመልካች፡- የኢትዮጵያ አየር መንገድ - ነ/ፈ ሰለሞን ተክሌ ቀርቧል።

ተጠሪዎች፡- 1. አቶ አሰፋ አቤቦ - ክፍለ ታደሰ ጠበቃ

2. አቶ ዋዶ ቴሣ

3. አቶ አክሊሉ ጌታሁን

መዝገቡ ተመርምሮ የሚከተለው ፍርድ ተሰጥቷል።

ፍ ር ድ

ጉዳዩ የተጀመረው በፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት ሲሆን አመልካች የሥር ተከሣሽ ተጠሪዎች የሥር ከሣሾች ነበሩ ተጠሪዎች በአመልካች ላይ ባቀረቡት ክስ ባመልካች ድርጅት በማቴሪያል ማኔጅመንት ዲቪዥን አጣጣሪ የአውሮፕላን መለዋወጫ ዕቃ አቅራቢነት የሥራ መደብ እና በኋላም የዕቃ ግዢ በመሆን ተመድቦን እየሰራን ወደ አዲሱ የሥራ መደብ ስንዛወር ደሞዝና ጥቅም ተቀንሶብናል። ስለዚህ ቀደም ሲል የምናገኘው ደሞዝ ይከፈለን፣ ወደ ነበርንበት እንድንመለስ ከደሞዝ ጋር የሚከፈል ክፍያ እንዲመለስልን የነዳጅ አበል እና የበረራ የቅድሚያ ትኬት መብታችን እንዲጠበቅልን በማለት ጠይቋል።

አመልካች በበኩሉ ባቀረበው መልስ የመጀመሪያ ደረጃ መቃወሚያ ያቀረበ ሲሆን ፍርድ ቤቱ ውድቅ አድርጎታል። በዋናው ነገር ግን ተጠሪዎች ሲሰሩበት የነበረው የሥራ መደብ ለተቀላጠፈ የሥራ ውጤት ሲባል እንደገና ሲዋቀር የተጠሪዎች አገልግሎት አስፈላጊ በመሆኑ ከሥራ ከሚሰናበቱ በድርጅቱ የደመወዝ ፖሊሲ መሠረት በአዲሱ የሥራ መደብ ለመሥራት የሚስማሙ ከሆነ እንዲሠሩ ተጠይቀው በፍቃደኝነት በመቀበላቸው ያቀረቡት ክስ ተቀባይነት የለውም በማለት ተከራክረዋል።

ጉዳዩን ያየው የመጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት የቀረበውን ክርክር አግባብ ካለው ሕግ ጋር በማገናዘብ ውሳኔ ሲሰጥ ተጠሪዎች ይዘውት የነበረው የሥራ መደብ በመዋቅር ለውጥ ምክንያት ተዘግቷል። በመሆኑም ተጠሪዎችን ከማሰናበት ይልቅ ደሞዛቸው ተቀንሶ ወደ አዲሱ የሥራ መደብ እንዲሰሩ ተጠይቀው የቀድሞ የሥራ መደባቸው /የማቴሪያል ማኔጅመንት ዲቪዥን አጣጣሪ የአውሮፕላን መለዋወጫ ዕቃ አቅርቦት/ መሠረዙን ሳይክዱ በአዲሱ የሥራ መደብ /የዕቃ ግዢ/ ቦታ ላይ ስምምነት ያደረገው በማስፈራራትና ተገደን ነው የሚለው መከራከሪያ እና ከተደረገው ስምምነት መረዳት እንደተቻለው በፍቃደኝነት የተመደቡበት የሥራ መደብ መሆኑን ያረጋግጣል። ስለዚህ ጥያቄው ውድቅ ነው በማለት ተጠሪዎች ይሠሩበት የነበረው የሥራ መደብ ስለተሰረዘ በፊት ይከፍላን የነበረው ደሞዝ እንዳይቀነስብን፣ የተቀነሰው ይመለስልን ጥቅማ ጥቅማችን ይጠበቅልን ሲሉ ያቀረቡት ክርክር ፍ/ቤቱ አልተቀበለውም ሲል ወስኗል።

ተጠሪዎች በዚህ ውሳኔ ባለመሥማማት ይግባኛቸውን ለከፍተኛ ፍ/ቤት አቅርቧል። ጉዳዩ የቀረበለትም የከፍተኛው ፍ/ቤት የግራ ቀኙን በማከራከር ሲወስን የአሰሪና ሠራተኛ አዋጅ 377/96 አንቀጽ 28/1/መ በአሰራር ለውጥ

የአንድ ሥራ መደብ ሲታጠፍ አሰሪው ሠራተኛውን ወደ ሌላ የሥራ መደብ አዛውሮ ማሰራት ካልቻለ በማስጠንቀቂያ ሠራተኛውን ማሰናበት እንደሚችል ይደነግጋል።

የአዋጁ አንቀጽ 59/1/ሥም በሕግ /በሕ. ስምምነት/ በሥራ ደንብ በሌላ አካሄድ ካልተደነገገ በቀር አሰሪው የሠራተኛውን ደሞዝ መቀነስ እንደማይችል ተቀምጧል። በሌላም በኩል ተጠሪዎች ይሠሩበት ከነበረው የሥራ መደብ አሁን ወደ ተመደቡበት መምጣታቸው ደሞዛቸው እንዲቀንስ መስማማታቸውን አይደለም። የቀረበውም ሰነድ እንዲህ አይልም። በተጨማሪም የአዋጁ አንቀጽ 25/1/ መሠረት ሠራተኛው መብቱን ለመተው የሚያደርገው ስምምነት ዋጋ የለውም። ስለዚህ የመጀመሪያው ደረጃ ፍ/ቤት የተጠሪዎችን ጥያቄ ውድቅ ማድረግ አግባብ አይደለም በማለት የሥር ውሳኔን በመሻር አመልካች ከተጠሪዎች የቆረጠውን ገንዘብ ተመላሽ ያደርግ ደሞዛቸውን ያስተካክል በማለት ሲወሰን የጥቅማጥቅም ጥያቄን አስመልክቶ ግን ተጠሪዎች አሁን ለሚሠሩበት ቦታ የሚገባ መሆኑን አላስረዱም ሲል ጥያቄያቸውን ሳይቀበል ቀርቷል።

የሰበር አቤቱታውም የቀረበው በዚህ ውሳኔ ላይ ነው። አመልካች ታህሣሥ 2/2001 ጽፈው ባቀረቡት አቤቱታ በፌዴራሉ ከፍተኛ ፍ/ቤት የተሰጠው ውሳኔ መሠረታዊ የሆነ የሕግ ሥህተት የተፈፀመበት ስለሆነ ሊታረምልን ይገባል ሲል ጠይቋል።

እኛም በዚህ መሠረት ተጠሪዎችን በማስቀረብ ግራ ቀኙ የካሄዱትን የቃል ክርክር ሰምተናቸዋል። ጉዳዩም ለሰበር ቀርቦ ሊታይ ይገባል የተባለውም መልስ ሰጪዎች ከአመልካች ጋር ባደረጉት ስምምነት ወደ አዲሱ የሥራ መደብ ለሚያስገኘው የደሞዝ መጠን መመደባቸውን የሥር ፍ/ቤት የውሳኔ ግልባጭ ያስረዳል ይህ መሆኑ ከተረጋገጠ በዚህ ፍራ ነገር የይግባኝ ሰሚው ፍ/ቤት በአዋጅ ቁጥር 377/96 አንቀጽ 25 እና 59 ላይ አስመልክቶ የሰጠውን ትርጓሜ አግባብነት ለመመርመር ሲባል ነው። በዚህም መሠረት አቤቱታ የቀረበበትን ውሳኔ የግራ ቀኙ ካደረጉት ክርክር እና ከሕጉ ጋር አገናዝበን መርምረናል።

በመሆኑም የጉዳዩን አመጣጥ ባጭሩ ስናይ ተጠሪዎች በሥር ፍ/ቤት ክሳቸውን ሲመሠርቱ በአመልካች ድርጅት ውስጥ በማቅረብ ማኔጅመንት ደብዳቤን አጣጥረው የአውሮፕላን መለዋወጫ ዕቃ አቅራቢነት ሲሰሩ ቆይተው ወደ አዲሱ የሥራ መደብ “ዕቃ ግዢ” የሥራ መደብ ላይ በመመደባቸው ምክንያት በፊት ሲያገኙት የነበረው የደሞዝ መጠንና የሚያገኙት ልዩ ልዩ ጥቅማጥቅም እንደቀነሰባቸው በመግለጽ ወደነበሩበት ቦታ እንመለስ፤ ቀደም ሲል ሲከፈለን የነበረው ደሞዝ ይከፈለን ልዩ ልዩ ጥቅማ ጥቅሞችን ይሠጠን በማለት በመጠየቃቸው አመልካችም ተጠሪዎች ሲሰሩበት የነበረው የሥራ መደብ በመዋቅር መሻሻል /ለውጥ/ ምክንያት ስለተሰረዘ ተጠሪን ከማሰናበት ይልቅ በነሱ ፍቃድ ወደ አዲስ የሰራ መደብ እንዲመደቡ የተደረገ ነው። ለአዲሱ ቦታ የተያዘውን ደሞዝ እየከፈልናቸው ነው፤ በተዘጋ የሥራ መደብ ክፍያ ልንጠየቅ አይገባም በማለቱ ጉዳዩ የቀረበለትም የመጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤትም ግራ ቀኙን አከራክሮ ተጠሪዎች የድሮው ቦታ /የነበሩበት የሥራ መደብ እንደተሰረዘ ሳይክዱ በፍቃዳቸው በአዲሱ የሥራ መደብ ላይ ሆነው ወደ ነበርንበት እንመለስ የተቀነሰው ደሞዝና ጥቅማ ጥቅም ይከፈለን በማለት የጠየቁት ጥያቄን ውድቅ አድርጎታል። የይግባኝ ሰሚው ፍ/ቤት በዚህ በተቃራኒው የአዋጁን አንቀጽ 25/1/ በመጥቀስ የቀረበው ሰነድና ተጠሪዎች ከነበረው የሥራ መደብ አሁን ወደ ተመደቡበት መምጣታቸውን እንጂ ደሞዛቸውን እንዲቀንስ መስማማታቸውን አያሳይም። ስለዚህ የተቆረጠባቸው ደሞዝ ይከፈል በዚህም ልክ ይስተካክል ሲል የሰበር ፍ/ቤት ውሳኔን ሽሮታል።

በመሠረቱ የከፍተኛው ፍ/ቤት የሥር ውሳኔን ለመሻር ሲል የሰጠውን የሕግ ትንተና የአዋጁን አንቀጽ ስተረጓጎም አንፃር ስናይ የሥር ውሳኔ የሚነቀፍ አልነበረም። የሰበር ችሎቱም ቢሆን አጽኖት ሰጥቶ በጭብጥነት የያዛቸው ነጥብም ቢሆን ይህንኑ ለመመርመር ነው።

በመጀመሪያ ደረጃ ተጠሪዎችና አመልካች በሰበር ችሎት ቀርበው ባደረጉት የቃል ክርክርና ከሥር መዝገብ ለመገንዘብ እንደተቻለው ተጠሪ የነበሩበት የሥራ መደብ የሥራ መሪ የሚያሰኛቸውና እነሱም /ተጠሪዎች/ ያልካዱት ጉዳይ ነው። ታዲያ ይህ አዲሱ ቦታ /የሥራ መደብ/ በድርጅቱ የመዋቅር ለውጥ ምክንያት መዘጋቱን የተካካዱበት በሌለበት አመልካች ለማሰናበት ያለውን መብት በመተው ከተጠሪዎች አገልግሎት አንፃር የእነርሱን ፍቃድ በመጠየቅ በጽሑፍ ተስማምተው ተጠሪዎችም ይህ አዲሱ የሥራ መደብ የደሞዝ መጠን ምን ያህል እንደሆነ እያወቁ ሥራቸውን

የጀመሩ መሆኑ በሰበር ችሎት የግራ ቀኙ ስምምነት በግልጽ ተሰምቷል። ተገደን ነው የፈረምነው የሚሉት ቢሆን በዚህ ደረጃ ላይ ሊታመን የሚችል አይደለም።

ይህ ሆኖ ሃላ የይግባኝ ሰሚው ፍ/ቤት የአዋጁን አንቀጽ 28/መ/ፖን በመጥቀስ የሥራ መደብ ሲታጠፍ አመልካች ወደ ሌላ የሥራ መደብ አዛውሮ ማሰራት ካልቻለ ተጠሪን ሊያሰናብት ይችል ነበር በማለት ተችቷል።

በመሠረቱ የተጠሪ ጥያቄም ቢሆን ዝውውርን አይመለከትም። ሌላው እንደ ከፍተኛው ፍ/ቤት አባባል /አተረጓጎም/ አመልካች የመጀመሪያው የስራ መደብ ሲሰረዝ /ሲዘጋ/ የተጠሪዎችን መሰናበት የሚያበረታታ ነው፤ ድርጅቱ ግን የተጠሪዎችን አገልግሎት ከግምት በማስገባት ከማሰናበት ይልቅ በሌላ የሥራ መደብ በፍቃዳቸው ላይ ተንተርሶ እያሰራቸው ነው። ይህ ድርጊት ፈጽሞ ሊነቀፍ የሚገባው አልነበረም።

ሌላው የአዋጁን አንቀጽ 59/1/ አስመልክቶ በይግባኝ ሰሚው የተሰጠውን ትርጉም ስናይ ሰራተኛው በጽሑፍ ካልተስማማ አሰሪው የሰራተኛውን ደግሞ ሊቀንስ አይችልም ነው የሚለው በያዘነው ጉዳይ ግን የአመልካች ድርጊት በዚህ መልኩ የሚተረጎም አይሆንም። ምክንያቱም አመልካች የተጠሪዎች የመጀመሪያው የሥራ መደብ በመሠረዙ ምክንያት አዲስ የሥራ መደብ ላይ በአዲስ መልኩ በመደራደር ወይም /በውል ሰነድ/ በመፈቃቀድ የፈፀሙት ስለሆነ የአንቀጹን መንፈስ የሳተ ትርጉም ነው። በመጨረሻም የይግባኝ ሰሚው ፍ/ቤት የአዋጁን አንቀጽ 25/1/ በመጥቀስ ሠራተኛው መብቱን ለመተው የሚያደርገው ስምምነት ዋጋ የለውም ሲል ነው የሥር ውሳኔን የተቸው። ይህም ነጥብ ቢሆን ተጠሪዎችም ቢሆኑ የመጀመሪያው የሥራ መደብ ከተሰረዘ በኋላ ነው በሌለ መብት መብትን የሚጠይቁት። ይህም ማለት መብትን ፈጥሮ የነበረው የሥራ መደብ ራሱ የለምና ነው።

ስለዚህ የከፍተኛው ፍ/ቤት ከላይ የተጠቀሱትን ነጥቦች ከግምት ሳያስገባ በሌለ የሥራ መደብ ልክ የተጠሪዎች ደግሞ ይስተካከል ያልተከፈላቸው ተመላሽ ይሁን በማለት የሥር ውሳኔን መሻሩ መሠረታዊ የሕግ ሥህተት የተፈፀመበት ነው ብለናል።

ው ሣ ኔ

- 1- የፌዴራል የከፍተኛ ፍ/ቤት በመ/ቁ. 65973 ነሐሴ 26/2001 የተሰጠው ውሳኔ ተሸሯል።
- 2- የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት በመ/ቁ. 34902 በ26/6/2000 የሰጠው ውሳኔ ፀንቷል።
- 3- ተጠሪዎች አሁን በሚሠሩበት የሥራ መደብ በተያዘው የደግሞ ልክ ሊከፈላቸው ይገባል ብለናል።
- 4- በመ/ቁ. 47676 ላይ ተሰጥቶ የነበረው የዕግድ ትዕዛዝ ተነስቷል።
- 5- የግራ ቀኙ ወጪና ኪሣራ ይቻቻሉ።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት።